

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter vsa po pošti prejemani, za avstro-ogrske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraj. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemani za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištev, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, le v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Po Ofenheimovi pravdi.

Z Dunaja 1. marca. [Izv. dop.]

Ofenheim je oproščen. Porotniki so ga z veliko večino za nekrivega spoznali. Ta rezultat se je dal pričakovati po čudnih homatijah, ki so se godile poslednje dni te znamenite pravde. Pismo Heinovo, odstop Banhansov, odgovor ministra Glaserja na interpelacijo zaradi Heinovega pisma, vse to je moralo utrditi misel, da je pravda zoper Ofenheima res, kakor je trdil zagovornik, politično-tendenciozna. K temu je prišlo gojusno obnašanje dunajskega časopisja, katero je izvzemši „Deutsche Z.“, „N. F. Bl.“ in „Vat.“ odločno stalo na strani obtoženca. Da bi Ofenheim ne bil milijonar in metal s tisočaki na vse kraje, bi se pravda bila v par dneh vršila, ne bi bilo zaslišanih toliko prič in ne bi bile priče preklicale, kar so izpovedale pred preiskovalnim sodnikom. Pripoveduje se javno, da zagovornik dr. Neuda (židovskega rodu) je imel obljubljeno v slučaju izgube pravde 50.000 gld. v slučaju oproščenja pa, kar se je zgodilo, 100.000 gld. in za vsak dan obravnave 1000 gld. Res lep honorar, ki ga pa Ofenheim lahko da, ker je še zmirom večkratni milijonar. Tudi je imel dr. Neuda 300.000 gld. na razpolaganje kot dispozicijski fond za pridobivanje skrivnih pisem (gl. Banhansova pobotnica), za podkupljenje časopisov i. t. d. Za to pa nesramna pisava v „N. Fr. Pr.“, „Tagbl.“, „Sonn-und Mont. Ztg.“, katere lastnik Al. Scharf nosi seveda sam dosti sirovega masla na glavi, in se mora bati državnega pravdnika in v drugih dunajskih listih. Še celo debelušnega Langerja „Hanns Jörgel“ je bil enkrat konfisciran zavoljo preočitnega hvalisanja Ofenheima. Tacim nezdra-

vim prikaznim nasproti si naravna morala zakriva svoje lice. Kam jadramo, če se sme človek obogatiti po vsakem nepoštenem sredstvu in mu k teptanju načel poštenosti še ploska javno mnenje?

Kakšni bodo politični nasledki pravde, ne da se dozda še razsojevati. Toliko je gotovo, da je ministerstvo in žnjim ustavoverna stranka dobila hud udarec, od katerega se težko če ozdraveti. Razdraženost v stranki sami proti ministerstvu je velika in če denes ministri gredo, nikdo se ne bode jokel za njimi. A vprašanje je, kdo pride na njihovo mesto. In tu moramo svariti naše sangvinikarje, ki si morebiti uže domišljujejo, da pride opozicija do kmila. Za tak prevrat cele sisteme še nij prišel pravi čas; še moramo potrpeti, dokler vladujoča stranka še bolj razpade in se še očitneje kaže, da sedanja polit. sistema pelje do pogube Avstrije. Ko bi se zdaj ministri vzeli iz manjšine, bi to le zopet zedinilo in utrdilo ustavoversko stranko, kateri sami bi kaj takega zdaj uprav še ugodno in ljubo bilo. Meni se, da bode Koller novi ministerski predsednik in da Glaser, Unger in Auersperg odstopijo, Lasser bi ostal. Denes se govori od Žveгла, dvornega svetovalca v ministerstvu za vnanje zadeve, ki pa postane naslednik Banhansov; Habštinek, bivši minister pa bi baje prišel na mesto Heinovo.

Ravnokar prizvem, da je ministerski predsednik knez Auersperg na denes popoldne sklical konferencijo cele ustavovorne stranke ter da bode skušal jo zopet zediniti razloživši pretečo nevarnost za celo sistemo. No bodemo videli, koliko opravi mož in kaj v višjih krogih poreko k blamaži, katero je ministerstvo doživelo po oproščenju

Ofenheima. S tem je sekvestracija Lvovsko-črnoviške železnice kot nepravilna obsojena in ministri bi morali povrniti denarno izgubo države, ki neki 900.000 gld. znaša za napravljene nepotrebnih stvari pri Lvovsko-črnoviški železnici ob času sekvestracije.

Naše kulturno vprašanje.

Mali narodi, neimajoči dovoljnih lastnih sil za ustvarjenje posebne svoje kulture, morajo se na večje kulturne narode naslanjati. Ali še resničneje govoreč, kultura velikih narodov poteguje manjše sosedne narode v svoj obseg. Stara Evropa je bila na dva kulturna obsega razdeljena: na grški in na rimski. Grška kultura osvojila si je celi balkanski polotok, predujo Azijo, Sirijo in Egipt, ter v posrednih žarkih celo do vzhodne Indije prodirala. Zemljišče rimske kulture je pa bila Italija, Galija, Hispanija, Britanija, Norikum in Panonija. Grško kulturo zatrl je mohamedanizem, rimsko pa preseljujoči se germanski narodi. Pod razvalinami tlele so še pojedine iskrice, in na teh se je užgal srednjega veka na novo svetli ogenj znanostij in umetnostij. Pri romanskih in germanskih narodih povzdignila so se nova kulturna ognjišča. Tudi slovanski narodi so si prizadevali postati kulturni narodi, njihova notranja nesloga in razcepljenost, vzlasti pa vnanje nepogode so komaj zaneteni kulturni ogenj uže v njegovem začetku zadušile. Faktum je, da nobeden slovanskih narodov nij bil v stanju kulturen postati, v tistoj meri namreč, v kateri se je kultura pri romanskih in germanskih narodih razvila. In tudi denes so prizadetja posrednih slovanskih narodov, izvzemši Ruse, ustvariti si posebno svojo kulturo, brezvspešna ostala. Kultura

Listek.

Kita mandarinova.

(Konec.)

VII.

Pustimo pak Či-Kao v družbi ukradene kite, in ogledimo si nekoliko mesto Sin, — kakoršno je bilo po onem znamenitem sodnijskem izreku.

Nezadovoljstvo je bilo žalibog splošno. Početkom protestirali so le borci, da se jim je krivica godila itd. Na to so bili besni brivci, kajti nij eden nij pobednika kdaj obril. Ta-Tong je bil ubog, do sedaj nepoznat možanec, ki je še povedal, ka se nij nikdar z družim mazilil, nego s sveto sirnato mastjo. Kaka sramota, kako žaljenje brivcev in pomadarjev! Zdaj, ko je uže onih 100 Ta-Elov izgubljenih bilo, pričelo je ljudstvo, nehvaležno, kakor vedno, in tri-

mesečno navdušenje pozabivši, odlok ne-ustmiljeno grditi; bil je smešno, neumno sestavljen! „Daleč smo v resnici zašli, ko ne vemo časa ni truda boljše porabiti, nego za to umazano kito; denarja ne omeniti, kateri smo proč zmetali.“ Taki govori pa zopet brivcem nijso dišali in nastali sti dve stranki. — Bolj previdni ljudje obesili so odlok (o strašno!) budalosti mandarinovci na vrat: „Kaj hočete? naš vladar je neumen, kakor — tele! — A vedeli nijso, da so pravo zadeli.“

O kratkosti vsega svetnega! O ničevosti vseh, tudi najbolj hvaljenih odlokov! Či-Kao, izveden vojskovodja, pred kratkim še bog brivcev, postal je mahom despot, bebec, umazanec, — tele! Verujte torej še ljubezni ljudstva?

Oh, stvar s tem še nij bila izvršena. Zjutraj družega dne, ko se je množica pri pagodah zbirala, mandarina klela, in so ro-

varji (žalibog, da se taki povsod nahajajo še celo na Kitajskem), skušali upor napraviti, kar naenkrat — prihiteli iz bližnje ulice mož, glasno ilteč se in obupno okolo sebe gledaje. Z obema rokama je držal čopiču podobno lasovje na glavi. Bil je Ta-Tong.

Tiho in mirno ga brezbrojna množica poslušala, ko je od jeze zamolklim glasom o svojej zmagi, o obedu in hudobnej pasti pripovedal, katero je zviti mandarin njemu in njegovej kiti nastavil. „Osveta“, kriči potem. „Osveta“, sliši se zdaj tudi iz množice. Rovarji porabijo razdraženje ljudstva, ter pode ono v palačo mandarinovo.

Malo opazko. „Zvestemu“ Šanga dozdevalo se je boljše, se sirarja, kakor zlatih kep znebiti. V prvej postavi zginol je, nesrečnega Ta-Tonga v zaboji na ladiji pustivši: Ko se zbudi s strahom pogreša svojo kito in skoraj brez uma vrne se v mesto.

Či-Kao v zaupanji na zvestobo svojega

je velika osvojitelna moč, mnogo večja, nego so zmagovalne bojne čete. Kar si kultura enkrat osvoji, tega ne da več iz lepa in iz lahka iz svojih rok. Kultura se vmakne samo večji kulturi, ali pa surovej sili.

Kakor Slovani sploh, si specialno tudi mi Jugoslovani nismo mogli do sedaj svojega lastnega kulturnega ognjišča postaviti. Notranja nesloga in razcepljenost in vnanje nepogode prečile so nas neprestano v tem. Naš jugoslovanski svet osvojile so si tri tuje kulture. Nas Slovence in en del Hrvatov osvojila si je nemška kultura; Slovane, stanujoče ob jadranskem morju italijanska kultura; Srbe in Bolgare pa grška pa-kultura. Pod vplivom teh kultur stoji še danes Jugoslovanstvo, ter bode še dolgo stalo. — Tuja kultura raznaroduje. Mnogo jugoslovanskega sveta je uže ponemčenega, poitalijančenega in pogrčenega in ta proces raznarodovanja deluje tudi danes pod našimi očmi za nas dosta hudo, da si ne tako, kot nekdanj. Dokler si mi Jugoslovani ne bomo lastnega kulturnega ognjišča postavili, bomo v borbi za svojo eksistenco zmirom pobijani. Hrvati in Srbi so na svojih krilih prvi od Slovencev in drugi od Bolgarov lepo zaklonjeni, tako, da morejo laglje o vstvarjenji jugoslovanskega kulturnega ognjišča raditi, nego mi Slovenci ali Bolgari. Če Hrvati nas Slovence k sebi potegniti, če naš narod k sebi nagniti hočejo, je prvi pogoj ta, da s svojo kulturo pri nas nemškeje kulturi konkurenco naredi. Naj glavnejši kulturni zavodi so visoke šole in vseučilišča. Hrvati so si ustvarili vseučilišče, in njegova prva in najglavnejša naloga naj bi bila, da postane ognjišče za jugoslovansko kulturo. Do ustvarjenja jugoslovanske kulture, moramo pa mi Slovenci lavirati, da se kolikor mogoče na površji vzdržimo, dok moremo našo ladijo v pristanišče naše jugoslovanske kulture priveslati.

Nemška kultura naš narod raznaroduje, to je res. Izobraženemu Slovincu pa tudi orožje za obrambo našega naroda v roko podaja. Razjedajoči zob moremo nemškeje kulturi s tem iz čeljust izpipati, da plodove nemške kulture našemu prostemu narodu v njegovem jeziku podajemo, da znanost popularizujemo. Za vsakega izobraženega Slovence je za voljo tega nemška kultura

kot izobraževalno sredstvo danes še neobhodno potrebna. Tako šovinističnega Slovence pač nij, ki tega ne bi uvidel in pripoznal. Nemščina se da iz kmetijskih koč izpabniti, iz sob naših učenjakov pa se danes še nikakor ne da in ne sme. Kdor drugače misli, sam sebe vara. Zavedenega slovenskega rodoljuba nemška kultura še nobenega nij raznarodila, nego nasprotno podala mu je orožje, sredstva in pripomočke za obrambo svoje narodnosti v roke. Sama velika Rusija tudi še danes stoji pod uplivom nemške kulture, in vendar deluje ta upljiv bolj v utrjenje njene narodnosti, nego v njeno krnjenje. Z zgoljnim sovraštvom proti nemškeje „kulturi“ ne bomo pri našem narodu dotle nič opravili, dok na njeno mesto ne bomo kaj drugega postaviti mogli. Računajmo tedaj s tem faktorjem. Asimilirajmo kolikor največ mogoče pridobitve nemške kulture, vzemimo jej njeni raznarodljivi strup, ter jo podajemo našemu narodu v prebavljivem in redivnem pretvoru. Nemška kultura je za nas orožje, ki na dve strani reže: ena rez zadaje našemu narodu bridke rane, druga rez pa služi v obrambo njega samega. —r.

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 2. marca.

Položaj naših notranjih razmer objasnuje naš dunajski dopisnik, katerega dopis smo stavili na prvo mesto te številke. — Tudi dunajska „S. u. Montags-Zeitung“ pravi, da je vse potrjeno in vse želi, da bi to ministerstvo šlo. — Kot naslednik Banhansa se imenuje naš rojak dvorski svetovalec Schwegel.

Dunajskim listom se poroča iz Lvova, da je nadškof Sembratovič ostro prepovedal svojeje duhovščini, čitati in podpirati edini politični časopis galiških *Rusinov* „Slovo“. Urednik tega znanega časopisa „Slovo“ g. Ploščansky je bil od nadškofa izobčen iz unijatske cerkve.

Ogersko ministerstvo je vendar enkrat sestavljeno in sicer je predsednik in minister na ces. dvoru baron Wenckheim, notranje stvari ima Tisza, finance Szell, komunikacije Pechy, trgovino bar. Simonyi, dež. brambo Szende, nauk Trefort, pravosodje Bela Perczel; Pejačević ostane minister za Hrvatsko.

Vnanje države.

Iz *Belgrada* se poroča, da je nemški konzul Rosen zopet prišel tjakaj. Prepričani so, da je poravnani in je Avstrija v tem oziru v Berlinu posredovala na prošnjo srbske vlade.

Glasilo *črnogorske* vlade „Glas Črnogorca“ prinaša sledečo, zanimivo vest o knezu Nikolaju. Znano je, da je pred nekaj časom slavil srbski pesnik Zmaj Jovan Jovanović pet in dvajsetletnico svoje pesniške činnosti. Pri tej priliki mu je poslal knez Nikola sledeči dopis, ki se tika tudi podgoriške afere in je najbolj razvidno, kaka važnost se pripisuje v Črnej Gori temu razporu. Pismo se glasi: „Gospod! Vaše lepe pesni, ki obsežajo krasoto, resnico, vzvišeni značaj, rodoljubje, zaslužile so uže davno moje čisljanje. Zaradi tega se neizrečeno radujem, da ste dočakali današnje slavnosti. Ali podgoriški dogodjaj zavjema sedaj skoro celo mojo pozornost. Kljub temu sem moral čestitati Vam, v tako važni dan za Srbe. Sprejmite ta križ, red kneza Danila, znamenje neodvisnosti Črne gore in nosite ga s takim ponosom, s iskreno ljubeznijo in častjo do svoje literarne činnosti, ker ga Vam jaz pošiljam. Da bi Vam bilo še mogoče zapeti pesni podobne on m, kakoršne so peli in skladali slavni pesniki italijanskega naroda, katerim je bila dana ta sreča, da so mogli opevati svojega naroda srečo!“

Mej *ruskim* novinarstvom in mej angleškim ne utihne boj zavoljo tega, ker se Anglija neče konference v Peterburgu udeležiti. „Ruski Invalid“ dolži Angleže, da Turkomane v Aziji z orožjem preskbljevajo in proti Rusiji ščujujejo, angleški listi bi pak radi o ruskih intrigah proti Angležem govorili.

Francoski „Journal officiel“ proglašja postavbo o organiziranji javnih oblastij in v senatu. — Namestu Buffeta bodo levičnjaki kandidirali Kazimirja Periera za predsednika narodne skupščine.

Iz *Madrida* se vladna depeša glasi: Pet karlističnih bataljonov z dvema kanonoma je navalilo na Mont Avril blizu Bilbao, a vojska Alfonzova je odbila napadalce. Kdaj bode uže vendar konec te domače krvave vojske? Nij upati tako brz.

Domače stvari.

— (Nov predsednik ljubljanskega deželnega sodišča.) Javljeno nam je, da je danes v „W. Ztg.“ gosp. Majd imenovan za predsednika imenovanega urada. Kolikor čujemo od juristov, ki so osobno z njim občevali, je gosp. Majd energičen in bode obema narodnostima pravičen mož, kar bi nas jako veselilo, če bomo čuli, da je res.

lišnega, sanjal je o zlati bodočnosti in na tihem se celo smijal sirarju, — ko razdraženo ljudstvo z strašnim krikom v palačo in čez trupa straže celo v sobe mandarinove prodere. Či-Kao, prestrašen tolicege hrupa hoče se skriti, a vsi izhodi bili so zastraženi, in prej ko je bil v stanu za boj se pripraviti, potlačili so ga na tlak, in skoraj do smrti stopili; kdor je pak najbolj pritiskal, bil je — Ta-Tong.

Druhal divja s sirarjem na čelu, v sobo, kjer je mandarin tolikanj grešil; Ta-Tong odpre omarico: tu so še ležale lule, in — radosti zakriči — njegova draga, ljuba — kita!

Iz palače razširil se je upor v mesto in dalje po vsej pokrajini. Mandarin bližnjega okrožja, na pomoč poklican, je z velikim trudom ljudstvo pomiril; a svojega bivšega tovariša pozdravil pred sodnijo. Bil je zatožen dvojnega zločina: odrezal je kitajskemu mestjanu narodno kito in pil opium,

ki je po „svetej knjigi“ ostro prepovedan. Tirali so ga k cesarski sodnji v Peking.

VIII.

14 dnij po teh dogodjajih, pričela se je sodnijska preiskava. Mandarin, uklenenega, pripeljali so pred porotnike. Bil je še z znamenji visoke državljanske česti opravljen: na njegovej čepki bliščelo je pavovo pero in rudeči pucek, znamenja mandarina prvega reda, na prsih svetlo zlato verižico in na strani mu je visel na zlatem opasniku dvo-rezni meč; na njegovej desni sedel je A-Či, bivši njegov tajnik, zdaj zagovornik. Na klopi tožnikov sedel je Ta-Tong, z družimi Sinskimi bivalci, v rokah drže dve priči: Kito in škarje. Sodniki so bili najvišji državljanski dostojniki cesarstva; obravnave nij bilo nikdar še veličastnejše.

Fakta bila so preglasna. Priče so vse pritrdile. Mej strastnimi kiki jeze sirarjeve, ostal je mandarin miren. Zdaj bi se moral Či-Kao zagovarjati. Mesto njega vzdigne se

pak A Či: patetično risa zasluge vodjeve, velikansko zmago nad Tartarci, in ljubezen poddanikov; potem čita zaupnico, katero so brivci mandarinu podarili. A-Čjev govor trajal je celi dve uri, in poslušalci bili so prav ginjeni. A žalibog, nič se ne more storiti, če dejanja tako glasno govoré. Vsa-kokrat, če je A-Čjeva zgovernost sodnike kaj pomirila dvigne Ta-Tong, neusmiljeni Ta-Tong kito, strašni corpus delicti, kakor velikansko kačo, ter razdere s tem učinek najlepših fraz.

Sodba bila je izrečena. Či-Kao, za krivega spoznan, bil je odstavljen. Z družim izrekom (česar si nij nikdo domišljeval, a pravica tako zahtevala) obsodili so Ta Tonga, ki je obstal, da je opium pil, ka bo moral biti vse življenje plešast in brez kite. Obe razsodbi bili sti hipom izvršeni. Sirar obupno kriči, ko mu sodnijski brivec še ostali čopič las obrije. Moral je postati duhovnik. Seveda, da so si na uho šepetali, ka je

— (Profesorjev) je na kranjskih gimnazijah vkup 42. Glede narodnosti so 4 Čehi, 1 Šlezak, 1 dolenje Avstrijec, 4 Štajerci, 1 Korošec, 19 Kranjcev in 1 Primorec; 8 (sestavljalec) neznane narodnosti glede dežele in 2 inozemca. Na vsacega profesorja se primerno računa 25 dijakov. Te date so vzete iz Dassenbacherovega koledarja za profesorje in učitelje za l. 1875.

— (Tržaška čitalnica) napravi v soboto besedo s sledečim programom: „Mihova ženitev“ komični zbor. 2. „V noči“, čvetospev. 3. Igra na citre. 4. „Lornjon“, veselo igra v 1 dejanji. — Po besedi bode društvena zabava. Začetek ob 8¹/₂ uri.

Odbor.

— (Slovanska čitalnica) v Celovcu bode imela letni občni zbor v četrtek 11. marca t. l. ob 1¹/₂ 9 uri zvečer.

— (Srbski ilustrirani list) „Srba-dija“ ki izhaja v obliki nemškega „Ueber Land und Meer“ na Dunaji (Wien, III. Ungargasse Nro. 2.) in velja za pol leta le 3 gold., da si veliko krasnih slovanskih ilustracij prinaša, ima v zadnjem zvezku prav dobro podobo mesta Ljubljane s kratkim popisom. Nobena naših čitalnic bi ne smela brez tega zares izvrstnega lista biti.

— (Za odlično pogozdovanje) je c. kr. deželna vlada v sporazumni eni z c. kr. poljedeljskim ministerstvom priznala nagrade sledečim gozdarjem: a) za lepo izvršene nasade in kulture: gozdarju fidej-komisnega posestva Kočevje, g. E. Fabru in gozdarju posestva v Ratečah, g. M. Šajerju, vsacemu srebrno, državno svetinjo; b) za lepe kulture in umno gozdarstvo: posestniku g. Leop. Deklevi v Bujah državno nagrado v znesku gold. 100; c) za umno gozdarstvo, graščaku g. O. Detelja, srebrno državno svetinjo; posestniku in graščaku g. Petru Rosmanu v Spodnjih Dupljah državno ceno 100 gold. in končno d) za skrbno pogozdovanje s umetnimi pomočki in vsled te premembe neplodnosnih kultur v goščo, graščaku g. Ant. Deklevi v Postojni državno ceno 50 gold.

— (Čudni politični žrjavi.) Zanjega, pretečenega meseca zjutraj potoval je odpuščeni minister Banhans, nam Slovencem vedno v slabem spominu zastran volitev, v našo kupčijsko zbornico, skozi Ljubljano v Verono. Iz Gradca se nam poroča, da si

predsednik kito sirarjevo v korist svoje tudi gole glave konfisciral. Hudobni jeziki!

Či-Kao postajal je obupa vedno bolj suh in umrl v uboštvu. A-Či pak je še marsikateri odlok drugim mandarinom sestavil in spisal, a bil je odločni sovražnik brivcev. O Šangu, „zvestemu slugi“ se nij ničesa zvedelo.

A pokrajina Sinska postala je naj imenitniša po ličnosti bivalcev, vrlosti pomad, i ročnosti brilcev. Zvestejše potomstvo je tudi ime Či Kao-tovo čestilo. Obžalovalo je njegovo nesrečno osodo, ter znameniti odlok v mramornato ploščo vrezalo, in najlepši pagodi obesilo. Po tem čislanji, edinem, na katero se veliki možje zanesti morejo, je ime mandarinovo še denes popularno. In če bo tudi glas o njegovih „pobedah“ pozneje nekoliko brijav postal, bode vendar spomin na mandarina in njegov odlok še vedno živ, kajti izročjen je neizbrisljivo nerazrušljivemu umu — brivcev.

Posl. Fr. Hlavka.

je dal jesti v vagon prinesiti, ker ga je bilo sram v restavracijo se pokazati. Tudi v Ljubljani se je baje prav malo na oknicu prikazal, a niti Vesteneka baje nij bilo, da bi mu kompliment naredil. 24 ur pozneje t. j. 1. marca zjutraj drevil je pa Ofenheim čez Nabrezino na Italijansko. Žrjavi t. j. pravi zapuščajo južne kraje in rinejo proti severu a dunajski politični pa narobe.

— (Iz Močvirja) pri Ljubljani se nam poroča: Na dan sv. Matije se je videlo veliko tropo žrjavov proti severu premikati; znamenje, da spomlad dolgo ne izostane.

Slovensko gledališče.

Zadoja predstava v nedeljo 28. februarja napravila nam je jako prijeten, dramatičnemu društvu pak gotovo koristen večer. Mnogobrojno občinstvo, ki je polnilo vse prostore, deloma tudi lože, sledilo je z zanimanjem razsnutku igre, katera se sicer nikakor ne sme odličnim prištevati, ki je pa zadovoljnost. „Denar, sveta vladar“, burka v treh dejanjih, pisana je v žanru nekdanj modernih dunajskih enodnevnic, ki imajo vso svojo „moralčno“ moč v kupletih, s katerimi bičajo lokalne grehe. — Gospod Kajzel (Klepetec) je dobro umel svoj glavni nalog, in obila pohvala, ki je sprejel od vseh strani, mu je porok za to. Naravna, neposiljena njegova komika, ki kaže izborni talent, in pa pridnost, s katero izvršuje on vsako nalogo, storil ste ga uže davnaj ljubljence našega občinstva. V zadnji igri zasluži posebno njegov poslednji kuplet, katerega je pel z nepopisljivo komiko, da ga hvalilno omenimo. Gospod Noll (Šara) nas pak nij nikakor zadovoljil. Priznati moramo sicer, da je skušal svoj nalog s hvale vrednim priznavanjem izpeljati, pamendaravno za to, ker nam je hotel preveč dobrega podati, — je pretiral. Malo več resnice, pa bi bilo prav dobro. Deloma tudi svoje naloge nij prav umel, in posiljena komika, s katero je tu in tam obdal sojo osobo, nij bila nikakor opravičena. Gospod Schmidt je bil za pičico preveč tragičen; pa tukaj je skoro bolje „preveč“, nego „premalo“, in za to mu tudi iz srca radi odpuščamo, ker vemo, da je bilo občinstvo jako zadovoljno žnjim. O gospodičini Podkrajškovej velja isto, in gotovo nismo mi zadnji mej onimi, ki priznavajo tema dvema igralcema zaslužno slavo. Gospoda Šušteršiča bi kmalu ne bili poznali, tako mirno in igri primerno se je vedel, z veseljem porabimo prilžnost, izreči mu svojo priznanje. Gospodičina Ledarjeva nam nij bila po volji. Igra njena se je vršila brez življenja, brez krvi; in pri vsem tem gospodičina tudi včasih pozabi, da mora biti smeh na odru sicer naraven, nikdar in nikakor pa ne resničen. Zbog tega pa vendar še vedno upamo, da bode g. Ledarjeva postala sovrsnica najboljših naših igralc. —s—

Razne vesti.

* (Ogerski red.) O ogerskem razbojniku Dobosu se pripoveduje sledeča dogodbica: „Nedavno se je bil peljal s tremi konji (katere je bil pred nekimi dnevi ukradl necemu judu) v Lete. Mej potom vzeme k sebi na voz dve ženski, katere je mej potom vprašal: „Kam greste?“ „V Lete“ mu ženski odgovore. „Kaj pak je tam novega?“ „Veliko novega je.“ „Kaj pa?“ „Nekov

Gabriel Dobos razsaja po okolici in vse se trese pred njim.“ „Tudi ve?“ „Tudi“ odgovori bojazljivo druga ženska. „Tedad ljudje nemajo radi Dobosa, kaj bi z njim storili ko bi ga ujeli?“ „Kaj neki — obesili!“ Dobos se jima razodene, ter pravi ženskama, naj biteti domov, ker pride sam v Lete. Druzega dne res pride v ta kraj, dasiravno ga je tu čakalo 30 oboroženih, jim je vendar ušel, oropavši nekoliko hiž.

* (Draga igrača.) Angleži so zaprli indijskega kneza Gaicowarja iz Barode, in ko so vse kar je bilo v njegovi palači, konfiscirali, dobili so tudi dva k a n o n a enega zlatega in enega srebrnega. Vsak teh kanonov je bil vreden 300.000 gld.

Narodno-gospodarske stvari.

Vesoljna mera in vesoljna vaga.

Kako važna in koliko vpljiva ima raba enake mere in uteži (ali vage) za kupčijo in promet, kaže dovolj to, da so tako vesoljno — metersko mero — sprejele uže skoraj vse omikane države. Izumeli so to mero na Francoskem konec preteklega stoletja in uže l. 1799 obligatorično vpeljali; od leta 1840 velja tam kot edina mera, in po nji uže meri in tehtta pol drug milijonov ljudij.

Tudi v Avstriji so se jeli ozirati na tako splošno mero, ki sedaj velja skoraj po vsej Evropi. Postava sklenjena l. 1871 v obeh zbornicah je bila 16. junija istega leta potrjena. S prvim januarjem leta 1876 se ima obvezno vpeljati, a člen 8. dovoljuje, da se more vpeljati uže l. 1873, ako se stranki sporazumeti.

Velika korist te mere je posebno v tem, da je jednota, podlaga vse sisteme, dobljena po geometričnem potu, ker je namreč deset milijonovi del četrti zemeljskega poludnevnik, in ker je desetiška sestava, ki je podlaga tej meri in uteži, najbolj jednostavni ali prosti način, da se izrazijo jednote in podrazredje te jednote. Meterska sistema ima pet jednot.

1. Mera za dolgost. Jednota je meter, okolo 3' 1" 11" po dunajski meri. Razlomki so: decimeter = $\frac{1}{10}$, centimeter = $\frac{1}{100}$, in milimeter = $\frac{1}{1000}$ cele jednote. Dekameter = 10 metrom, hektometer = 100 metrom; kilometer je = 1000, in miriameter = 10 000 metrom.

2. Mera za ploskev. Jednota je kvadratmeter okoli □'. Od te se speljuje poljska mera ar = 100 □ metrov, in hektar = 100 aro. Oboje je kot poljska mera (area po latinsko ploskev).

3. Kubična mera. Jednota je kubikmeter = nekaj več od 31 kub. čevljev. Tukaj je kubikmeter = 1000 kubikdecimetrom = 1 milijon kubikdecimetrom.

4. Otle (posodne mere) za suhe stvari in tekočine. Jednota je liter, t. j. kocka, ki je po robovih dolga 1 decimeter. Jeden liter = $\frac{16}{100}$ jednega vagana in $\frac{7}{10}$ dunajskega bokala ali okoli 3 maslice (3 maslice brez jedne petine.) Razlomki so: deciliter = $\frac{1}{10}$, centiliter = $\frac{1}{100}$, mililiter = $\frac{1}{1000}$ litra.

5. Uteži. Jednota je kilogram. — Voda tehtana v jednom kubikdecimetru pri 4 stop. toplote po Celsij. Kilogram je = nekaj nad libro in 25 lotov po dunajski meri. Dekagram je $\frac{1}{100}$ in gram je $\frac{1}{1000}$ kilograma. — Prvotna jednota je, se ve da, gram, t. j. peza prekapane vode v 1 kubikdecimetru, a toliko vode nij lahko mariti in tehtati, tedaj so pa vzeli tisočino tega = kilogram za jednota.

Leta 1808 je bilo končano merjenje poludnevnik, in potem so konečno določili dolgost metru, kot delu poludnevnik. Od tečaja do ravnika je 5,132.430 pariških seženj (toisen). Deset milijonov del tega je 443.296 pariških črt (") in tako je dolg meter. Take dolgosti so naredili 2 palici iz platine, ki se shranujete kot prvotna mera v državnem arhivu in na pariški zvezdarni. Prvotna mera v Avstriji je palica iz stekla;

ob toploti tajočega se ledu našli so, da je ta pariškemu izvirnemu enak = 999.99764 milimetrov. Prvotna utež je kilogram iz gorskega kristala, ki je v brezračnem prostoru = 999997.8 miligramov prvotnemu kilogramu.

Vzorne (normalne) mere in vzorne uteži so posnete po poverjenih obrazcih, in nad redom in natančnostjo čuva c. kr. prvotna komisija (Aichungs-Commission.)

To kratko razjasnilo obsega vso sistemo meterske mere. Kakor brž kdo pregleda in zapopade njeno bistveno in natorno zvezo, čudi se, kako jednostavna je ta mera in koliko utegne koristiti trgovini in prometu.

Ker je denar uže od l. 1859 uravnan po desetiški sestavi, bomo od leta 1876 v trgovini množili samo z desetinkami. Bolj jednostavnega števila, da bi se ložej ogibali pomot menda nij. Kedar se meterska mera ne le vpelje, temuč tudi pri nas spremeni v meso in kri, bomo imeli še le pravo korist od tega. Da se doseže ta smoter, vpeljuje se uže tudi pri nas meterska mera tretje leto, dokler se ne upelje obvezno uže prihodnje leto.

Pred vsem je treba poznati 5 meterskih jednot potem pa njih množine in podrazrede. Tega se bomo privadili brez posebnih težav, ker vsa sistema je tako lahka, da se da razložiti v malo vrsticah. Čem bolj se je navadimo, tem bolj se nam bode prikupila, ko bolj spoznamo njeno prednost mimo druge mere.

Drugič bode pa treba, da si zapomnimo razmero mej staro in novo mero, ker sicer ne bomo mogli stare in nove mere prav presojevati in praktično si obračati v korist. To je pa uže bolj težko, pa to si moramo pridobiti po vsaki ceni. Računjenje z novo avstrijsko veljavo nam nij bilo samo na sebi težko, marveč njeno razmerje, njeno določevanje proti stari veljavi. Denes se nam smešno vidi, kako smo premišljevali, koliko se bode za nove krajcarje kupilo te ali one reči, katero smo kupovali po starem denarju. A še dalje časa bode trajalo, predno bomo mogli povedati dolgost, ploskovnost ali telesnost v metru, ali določiti težo v kilogramih ker mislili bomo zmirom na staro mero, katero moramo preračunati v novo. Pili bomo pivo na litre, nazadnje pa se bomo vendar le vprašali, ali nijmo prestopili navadne mere; kupovali bomo, kavo, sladkor in meso na kilograme, a mislili bomo na funt, predno se navadimo novih mer in pozabimo stare, katere se pa nam bodo zdele tudi silo nepraktične.

Imamo pa še eno leto, in tega ne smemo zamuditi, da bi se ne pripravili za to, kar ima nastopiti leta 1876. Pred vsem pa ima šola nalog, da se poprime te zelo važne stvari, da razjasni otrokom do dobrega to stvar. Nalog je tudi vseh društev, da se pečajo s to rečjo, ker to je abc našega prihodnjega občanja. Več pa, kakor šola in društva bi pa storili trgovci za novo mero ako bi jo uže sedaj ko je dopuščena, rabili in tako sebe in občinstvo na njo pripravljali.

U. T.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalesscière du Barry

Dr. Angelstein.

28 let uže je nij bolezn, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicin in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprevajenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je boljše, nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravilnih, brez vsake medicine, mej njimi spričeval profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda,

Izdajatelj in urednik Josip Jurčič.

Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle-stuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih osob, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj. Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.

Revalesscière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri driti in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v seahni cevi, zaprtju, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurju, trganje v mehurju i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsni boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalesscière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam. James Shoreland, ranocelnik, 96. polka. Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalesscière du Barry vsestransko, najbolj spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec. Spričevalo št. 76.921.

Obergimern, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetje jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalesscière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik. Montona, Istra.

Učinki Revalesscière du Barry so izvrstni.

Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik. Št. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 8. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalesscière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijso bila v stanu odpraviti; toda Revalesscière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

Št. 64.210. Markizo de Brehan, boleha sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, shujšanji in hipohondriji.

Št. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanji glave in davljenji.

Št. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanji dušnika, omotici i tiščanji v prsih.

Št. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznađejni prsni bolečini in pretresu čutnic.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprevajljenji, nespanji in hujšanji.

Št. 75.928. Barona Sigmo 10 letne hramote na rokah in nogah i. t. d.

Revalesscière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, gledé hrane.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr. i funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold.

— Revalesscière-Biscuiten v pušicah 4 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

— Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbuku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Černovicah pri N. Snirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberranzmeyer, v Temešvaru pri Jos. v. Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varaždinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijskih trgovcih, tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzetjih.

Umrli v Ljubljani

od 25. febr. do 1. marca:

Magd. Kaiserjeva, vdova puškarjeva, 72 l., na vodenici. — Polona Marinko, dete sodarjevo, 3 ted. na osepnicah. — R. Laboda, delavcevo dete, 1 l., na osepnicah. — Jov. Jenič, dete krojača, 1 l., na bronhitis. — Miha Matejčič, berač, 26 l., na hronič. jetiki. — Franc Santelj, trgovec in hiš. posestnik, 71 l., na oslabljenji. — Eliza pl. Castoletto, dete c. kr. stotnika, 4 l., M. Mačkova, dete topiča, 7 l., Jurij Boltavzar, sin frizerjev, 4 l., na vnetici grla. — A. Baraga, godec, 44 l., na hroničnej jetiki. — Lenka Ažmanova, krojaška soproga, 36 l., na raku. — M. Velkavrhova, kajzarjevo dete, 9 l., na krču. — Jovan Mlakar, dete kiparjevo, 2 l., na vnetici grla. — Jak. Majan, dete iž. posestnika, 6 dni, na osepnicah. — Jos. Bibar, c. kr. davk. uradnik, 69 l., na pljučnici. — Alojzija Čezirk, beračica, 75 l., na srčnej hibi.

Dunajska borza 2. marca.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	71 glđ.	30 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	75	85
1860 drž. posojilo	111	70
Akcije narodne banke	964	—
Kreditne akcije	217	—
London	111	30
Napol.	8	88
C. k. cekini	5	24 1/2
Srebro	105	15

„Listki“.

Pod tem naslovom bode „Národna tiskarna“ v Ljubljani izdaval zbirko spisov beletrističnega in znanstvenega zapopadka v zvezkih po 20 do 50 krajcarjev.

Prvih sedem zvezkov je uže na svitlo prišlo in jih imajo na prodaj: „Národna tiskarna“ v Ljubljani in sledeči bukvarji:

V Ljubljani: Janez Giontini; Jurij Lercher; Ign. pl. Kleinmayr & F. Bamberg; Zeschko & Till; Otokar Klerr. — V Celovcu: J. Leon; E. Liegel. — V Mariboru: Tiskarna J. Pakja. V Trstu: F. H. Schimpf. — V Gorici: Karel Sohar. — V Celji: Karel Sohar. — V Ptuj: Vil. Blanke. — V Zagrebu: Leopold Hartman.

I. zvezek.

Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč Bož. — Prešern, Prešerin ali Presiren, sp. Fr. Levstik. — Telečja pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trstvo z grozdem na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čigava bode? sp. J. Ogrinec. — Národní jezik in trgovina, spisal L. Haderlap 25 kr.

II. zvezek.

Ivan Erazem Tatenbah. Izviren roman, spis. J. Jurčič 50 kr.

III. zvezek.

Prvi poljub. Novela, spisal J. Skalec — Na črni zemlji. Novela, spisal J. Skalec 25 kr.

IV. zvezek.

Lepi dnevi. Spisal Paulus. — Pláše. Novela. Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Gorenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih národnih pesnj. Spisal prof. dr. Krek 25 kr.

V. zvezek.

Meta Holdenis. Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.

VI. zvezek.

Kazen. Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — Čerkev in država v Ameriki. Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik 25 kr.

VII. zvezek.

Kantorčica. Roman s pogorskega zakotja. Češko spisala Karlina Světlá; poslovenil Franjo Tomšič 60 kr.

Naznanilo prodajalnice!

Tovarniška zaloga platna in novošegnega blaga

na Dunaji,

Josefstadt, Kochgasse, šte. 36,

Vhod skozi „Alserstrasse“,

je sklenila, svoje izdelke, ne več kakor dosedaj izročevati le prodajalnicam 27 krajcarjevim, temuč preskrbljevati prodajo v velikem in na drobno sama, ter določila za vse predmete enotno ceno za 1 kos 30 vatlov za gold. 7.50, tucat z 12 kosi za 3 go d. in sicer sledeče predmete pravobarvanega perkalina po 30 vatlov, batist, jaconete in mousseline, novošegne robe za obleko, škotske in gladke barve, volnata preja, holandsko, beifaško in domače platno, beli širting in sifon na srajce, žnorce in barvani parhant za obleko, angleška platnena roba za domačo obleko, bela dvojtkanina in damaškova roba, barvani posteljni kanafas, beli in rumeni nanking, pisana roba za meblje, bela obrobljena zagrinjala, damaškovi in dvojtkaninovi robci. Dalje tucat 12 belih robcev od rumburškega platna, najfinejši, žepni robci od batista z barvenimi obrobeci, servijeti od dvojtkanine in damaška, bele in barvane čisto platnene desert, turške piké obrisače, batistni in kotonni robci za na glavo, barvane in plave, gospodske žepne rutice, in vsi v to stroko spadajoči predmeti. Naročila iz dežele se baš ta o vestno in pošteno izvršujejo, kakor bi se izbralo osobno a kar ne dopade, se takoj vzeme nazaj.

Adresa je:

An die Fabriks-Niederlage, Kochgasse 36 in Wien.

NB. Za poskušnjo razpošiljamo tudi polovične kose 15 vatlov in pol tucata 6 kosev. (50—2)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.